

# De Wervelwind

## Jaargang 2 No 14

2008.05.12.014

Van Gybland Oosterhoff

British propaganda  
Newspaper dropped  
over the Netherlands by  
the RAF. Year 2 number  
14. Propaganda number  
H20.

# DE Wervelwind

MAANDBLAD VOOR VRIJHEID, WAARHEID EN RECHT

No. 14 September 1943

VERSPREID DOOR DE R.A.F.



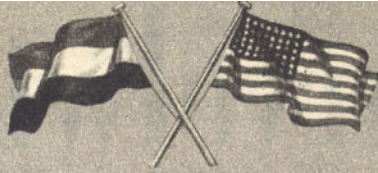
Dr. HORACE HUGO ALEXANDER

GYBLAND OOSTERHOFF-KAMER

Voortrekkers-Universiteit

PRETORIA

*Koninklyke Marine*



## TWEE AMBASSADEURS



Tijdens zijn verblijf in Londen, dat slechts van korten duur was, bracht Dr. Alexander Loudon, Nederlandsch Ambassadeur in de Vereenigde Staten, een bezoek aan Anthony J. Drexle Biddle, Amerikaansch Ambassadeur bij de Nederlandsche Regeering te Londen. Men ziet hier twee mannen bijeen, die elk op eigen gebied een hechte schakel vormen in de keten, die onze beide naties samentsoert. Dr. Loudon's naam heeft groot gezag in Amerika en hij is een onvermoeibaar strijder voor de belangen van Nederland, Oost- en West Indië in de Nieuwe Wereld.

# DE WERVELWIND

Maandblad voor vrijheid, waarheid en recht

## EÉN STRIJD, EÉN ZEGEPRAAL

**G**EDURENDE de laatste weken hebben de Vereenigde Volkeren, waartoe ook Nederland behoort, den Duitschers overal zware slagen toegebracht. In geen enkele windstreek van hun horizon kunnen de Duitschers iets anders bespeuren dan het dreigement van nieuwe nederlagen. Zelfs in het Noorden, waar geen krijgsgesbeurtenissen op grooten schaal hebben plaats gehad, hebben de Zweden hun toestemming tot het vervoer van Duitsche verlofgangers door Zweden naar Noorwegen, ingetrokken; en dit bewijst dat de vrees voor de Duitsche macht vervaagt, naarmate het beeld van een geallieerde overwinning zich scherper begint af te teekenen. In elk der drie andere windstreken heeft de zomer den Duitschers niet alleen de Duitsche flasco's gebracht, doch (en dit is belangrijk) flasco's van geheel nieuwe aard.

In het Oosten hebben de Russen niet alleen meer bezette gebieden bevrijd, maar ze hebben dit voor het eerst bereikt door een zomeroffensief, terwijl weers- en bodemgesteldheid oogenschijnlijk juist in het voordeel der Duitschers schenen. Stalingrad vormde reeds een keerpunt in den oorlog; Orel en Bielgorod zijn het nu evenzer; en hun val maakt voorgevoel een einde aan een aanvankelijk Duitsch voordeel te meer.

Vanuit het Westen zijn luchtaanvallen losgebroken op veel aanzienlijker schaal dan ooit te voren. Het heeft bijna vier jaren geduurd, voor de Geallieerde deze graad van sterkte in de lucht bereikten, die echter nog

geenszins een maximum beteekent. De groei der geallieerde kracht heeft tevens gelijken tred gehouden met hun vaardigheid om haar te doen gevoelen. De Duitschers, die de bezette landen zoo meedoogenloos ontwrichten, toen ze hun kustverdediging bouwden, zijn nu genoodzaakt hun eigen steden door een haastige ontruiming te desorganiseren. Reeds voordat de slagen vallen, moeten ze hun hulpbronnen verspreiden, hun hoognooddige transportmiddelen verkwisten, hun organisatie voor bezetting en voedselvoorziening overspannen en de lijdelijk wachtende bevolking ontmoedigen.

Het is uit het Zuiden echter, dat de meest teekeneende waarschuwing gekomen is. De geallieerde legers in Noord-Afrika en Sicilië waren niet omvangrijk. De onzichtbare zee-strijdkrachten echter, die deze legers beschermden en vervoerden, schenen een vastelandsbevolking zoals de Duitschers, als transportmiddel minder hecht en betrouwbaar toe dan wegen en spoorwegen. De zeevarende volkeren weten echter hoe veel groter transportmogelijkheden de zee biedt dan het land, wanneer die zee eenmaal door scheepskanonnen en vliegtuigen opengehouden kan worden. Catania ligt, in kilometers uitgedrukt, iets verder van Berlijn dan Orel; en Midden Sicilië is bovendien door een aaneenschakeling van bergketenen en een nauwe zee-arm van het vasteland afgesloten. Sicilië was echter grondgebied van de Asmogendheden. Het maakte deel uit van het land waar het fascisme voor het eerst als

systeem optrad en zich voor het eerst meester maakte van de geheele staats-organisatie. Weliswaar was de Italiaansche Staat veel zwakker dan de Duitsche en veel minder samenhangend; maar als er iets was, dat de Duitschers met alle geweld instand wilden houden, dan toch zeker de macht van hun Italiaansche vazallen. Ze hebben de wereld steeds verkondigd, dat deze nieuwe vorm van slavenstaten stooten kon weerstaan, die de oude, vrije staten ontzouden kunnen verdragen. Binnen twee weken was het bedrog van twintig jaar echter uit elkaar gespat. Bij de eerste ademtucht der invasie viel Mussolini om. Het is nog niet hij ten val werd gebracht en waarom juist op dat oogenblik. Doch wat ook het antwoord op deze vragen moge zijn, — ze veranderen niets aan het belangrijke feit dat hij ten val kwam, en het heele prestige van zijn systeem met zich meesleepte.

Dictators zijn niet onkwetsbaar. Jaren van censuur en ideologisch geklets, van omkoopbaarheid, marteling en bedrog, konden de val van een staatsbestel, dat rechtvaardig was noch zegerijk, niet tegenhouden. Wij hebben hooren verluiden dat Hitler aan Mussolini op diens 60sten verjaardag de volledige werken van Nietzsche cadeau heeft gedaan. Ergens in een van deze deelen, zal de gevallen tyran misschien de woorden tegenkomen: „Men zegt dat een goed doel zelfs een oorlog rechtvaardigt; ik zeg U dat een goede oorlog elk doel rechtvaardigt.“ In 1940 zouden deze woorden hem ongetwijfeld

(3)

genoegen hebben gedaan: nu blijft deze gangstertrouwe hem zelfs ontzegd.

Wien komt de eer toe voor de overwinningen die wij noemden en wie mag er zich met recht over verheugen? In de eerste plaats natuurlijk de soldaten, matrozen en vliegers, die den vijand op de beslissende punten bestreden. Maar hun niet alleen komt de eer toe, want deze overwinningen werden behaald door het wereldwijde samenballen van krachten, die met groote bewaamheid op een gemeenschappelijk doel werden gericht. Deze overwinningen werden bevochten door tientallen miljoenen menschen in onderlinge samenwerking. Het Middellandsche Zee-offensief werd door de Russen vergemakkelijkt; het Russische offensief werd door Britsche en Amerikaansche leveringen gesteund; de politieke overwinning vloede voort uit de successen der geallieerde wapenen; maar de Britsche wapenen werden geholpen en zullen geholpen worden door het breken van de vijandelijke wilskracht binnen Europa. Iedere man en vrouw, die waar dan ook ter wereld, de wil van de Duitschers gehinderd en gedwarsboomd heeft, mag aanspraak maken op een aandeel in de overwinning. In een totale oorlog vormen alle hulpmiddelen als het ware schakels; en elke vorm van sabotage of vertraging heeft invloed op de werking van de heele oorlogsmachine. Het totaal aan rollend materieel, aan oorlogsmateriaal en bovenal aan manschappen, dat de Duitschers van het eene strijdtoneel naar het andere moeten werpen, is niet toereikend meer. Deze ontoereikendheid wordt verergerd door elke weigering, waar dan ook, om zich te onderwerpen aan de onwettige onderdrukking, waarmee de Duitschers hun hulpbronnen aan materiaal en arbeidskracht op peil willen houden. Daarom hebben ook zij in Nederland, die schouder aan schouder naast hun geallieerden staan, hun aandeel in de trots der overwinning!

de Redactie



Op deze bladzijde en op de volgende toonen wij U de laatste foto's van de Koninklijke Familie, genomen in den tuin van Prinses Juliana's huis te Ottawa in Canada

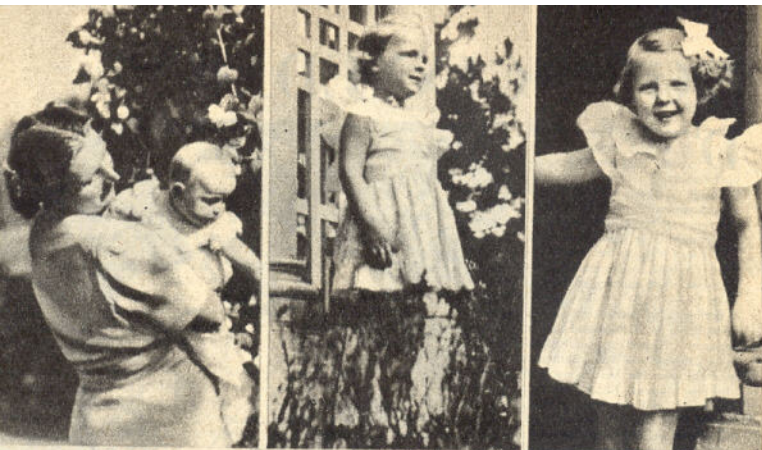
## KONINGINNEDAG

**D**E Nederlandsche gemeenschap in Londen heeft voor de vierde maal den verjaardag van Koningin Wilhelmina gevierd. Duidelijk is in den reeks van deze bijeenkomsten een climax zichtbaar van rouw om het verlorene in 1940, tot getuigenis van saamhorigheid in 1941; van hoop op het keeren der kansen in 1942, tot bezinning op het naderend einde van den strijd vandaag.

Bezinning en herdenking van de offers die in het bezet gebied werden gebracht! Geheel in overeenstemming daarmee was het programma ingericht voor de bijeenkomst van een paar duizend Nederlanders in de Central Hall van Westminster. In een omligting van oude en nieuwe Nederlandsche muziek werden wij tot twee maal toe geconfronteerd met een zeer persoonlijke uiting omtrent datgene, wat op den bodem leeft van ons aller harten — van Koningin Wilhelmina zelf tot den jongsten lichtmatroos op de vloot; den strijd van onze menschen thuis.

Eerst sprak minister Bokstein over „Lijden en Verzet“; in het licht van het woord van de Koningin, dat deze oorlog een strijd is tusschen goed en kwaad. Daarmee heeft zij alle halfhartigheid uitgesloten, het lijden als den eenigen weg aangewezen en het verzet gelouderd tot martelaarschap. De spreker verwees ons ook naar het





## GROOTE EN KLEINERE STATEN

door

Mr. E. N. van Kleffens, Minister van Buitenlandse Zaken

Er zijn lieden die, niet verder kijkend, zich door overwegingen als de hierboven aangegevene laten verleiden tot den gedachten sprong: „de tijd der kleinere mogendheden is voorbij; de groote zijn alle in staat den oorlog te winnen en den vrede te handhaven, en haar komt daarom bij uitsluiting het recht toe zich daarmee bezig te houden.” Het was tegen deze strooming dat schrijver dezes zich, door het daartoe bij uitstek geschikt en in Engeland geijkte middel van een in de „Times” openbaar gemaakt brief, aan dat blad eenige maanden geleden heeft gericht: het is hem aangenaam dat de bekendheid die de Duitschers aan dien brief hebben gegeven — zij het met de bij hen tegenwoordig gebruikelijke verdraaiing der motieven — het onnoodig maakt de in dat stuk neergelegde uiteenzetting hier te herhalen.

**D**E bepaling van de plaats die de kleinere staten toekomt bij de sluiting en handhaving van den vrede is een der voornaamste vraagstukken van onzen tijd,” schreef onlangs een bekend Britsch geschiedkundige. Inderdaad. De oplossing van dat vraagstuk is niet gemakkelijker, en is er in den jongsten tijd niet gemakkelijker of geworden. Toen het geweer en het veldgeschut de hoofdwapens waren waarmede strijdende legers elkaar bestookten, was het verschil tusschen de feitelijke macht van groote- en van kleine mogendheden al aanzienlijk. Maar nu in den oorlog te land tanks en gemotoriseerde strijdkrachten hoofdelementen zijn geworden, terwijl de groote mogendheden luchtvlotten bezitten waarmede die der kleinere zich niet kunnen meten, is hun onderlinge krachtsverhouding in het nadeel der kleineren veranderd. Men denke vooral ook aan het industriële apparaat dat voor een modern uitgeruste strijdmacht onontbeerlijk is, en dat zelfs een rijk met grondstoffen bedoeld kleiner land zich niet kan veroorloven. Ondanks de gelijkheid in rechten van alle soevereine staten, kleine en groote, kunnen zoo aanmerkelijke feitelijke verschillen in de werkelijkheid der onderlinge verhoudingen niet worden voorbij gezien.

woord van minister Soejono, den nobelen Javane, die ons in het afgelopen jaar is ontvallen, en die verleden jaar op den zelfden dag heeft gezegd: „Het is onze troost dat alle lieden zuiver en ons leven met kracht en schoonheid doordringt”. Het was een goeie gedachte om na de toespreek van den nestor van onze regering nog slechts bezet Nederland zelf aan het woord te laten. Een sonore mannenstem gaf ons een sobere en beheerschte voordracht van een aantal verzen, die in Nederland zelf in de diepten van de ellende geschreven waren. Slechts eenmaal liet de spreker zich gaan: in den slotregel van het lied der terechtgestelden klonk juichend het „Je maintiendrai!” — onmiddellijk gevolgd door de toonen van Beethoven's Egmont ouverture, triumflieder onzer worsteling in vroeger dagen.



Londen, 31 Augustus 1943.

kend terugtrok, de „Grooten Drie”: hun beslissing werd ter uitwerking in verdragsvorm gegeven aan een redactie-commissie; en zoo kwam het vredetractaat tot stand. Een dergelijke organisatie zal ook aan het eind van dezen oorlog moeten worden geschapen. De kleinere landen zullen hun stem kunnen doen hooren in de commissies en in de algemeene vergadering. Zij zullen bovendien mogen en moeten verlangen dat zij worden toegelaten in den kleinen raad die de principiele beslissingen aanleef: over den vorm waarin dit laatste zal worden verwezenlijkt, valt te praten.

Wat de latere organisatie voor de handhaving van den vrede betreft, zal aan de kleinere landen een passende plaats moeten worden ingeruimd. Dat alleen de groote mogendheden daarin zouden willen meespreken, is dusver niet gebleken, zoodat tot nu toe geen principieel verschil op dit belangrijk punt aan den dag is getreden. De doorslaggevende elementen zijn, enerzijds dat de groote landen de grootste bijdrage voor de handhaving van den vrede zullen moeten leveren; anderzijds dat het belang dat de kleine landen hebben bij de vredeshandhaving zoo overweldigend groot is voor hun welzijn en hun voortgezette werkzaamheid ook in het algemeen belang, dat hun stem in het kapittel toekomt, met als keerzijde een verplichting om naar vermogen tot het bewaren van orde en rust in de wereld bij te dragen. Geen bevoegdheid zonder verplichting.

Diep onder den indruk gingen wij huiswaarts, voor onszelf de gelofte herinnerend, ons zonder haatnucht in dienst te stellen van Koningen en Vaderland, maar ditmaal gesterkt door een nieuw vertrouwen op een spoedige hereniging met de onzen.

Hoewel het geheel onjuist en onbillijk zou zijn, bij de groote geallieerde mogendheden eenigen boozen wil ten aanzien van de kleinere te onderstellen, is er niettemin aan de zijde dezer laatste aanleiding voor waakzaamheid, opdat in den kring der Vereenigde Volkeren de kleinere landen hun positie naar behooren zullen zien erkend. De verleiding voor de groote landen om zaken van algemeen belang zelf te willen afdoen, is groot. De kleinere, die dikwijls belangen hebben welke voor hen van groot gewicht zijn maar die de groote koud laten, schijnen dezen spoedig lastig, of twistziek in wat den grooten landen beuzelingen lijken. Laat dit voor de kleinere landen een aansporing zijn om hun eigen zaak te dienen door vermidbare meningsverschillen tijdig onderling op te lossen. Slechts dan kunnen zij met vol recht en met succes aanspraak maken op de plaats die zij voor zich verlangen. En evenzeer wijst deze overweging op de wenschelijkheid dat zij zich op velelei zich daartoe leenend gebied, zoals defensie en economie, nauwer aanen-sluiten. Voor Nederland en België zijn te dien aanzien mogelijkheden weggelegd die de moeite overwaard zijn, nader onder de oogen te worden gezien.

## INDONESIE IN HET PACIFIC-FRONT

Samenvatting van een rede gehouden door Vice-Admiraal C.E.L. Helfrich

**I**N een druk bezochte Personeerferentie heeft vice-admiraal Helfrich zijn inzichten over den oorlog in het Oosten en het aandeel der Nederlandse wapenen daarin, nader uiteengezet. Hij sprak niet voor een Nederlandsch publiek, maar voor een internationaal gehoor van journalisten. Een Britsch Marine-officier introduceerde den vice-admiraal. Hij gaf daarbij enkele indrukken van de Nederlandsche zee-macht. „Ik heb nooit een keuriger schip gezien — zoo zei hij — dan de „Heemskerk”, toen wij haar bezochten met Koning George VI en Churchill. Wij waren in het bijzonder getroffen door de groep adelborsten aan dek, gekleed in hun traditionele uniformen. Keurig en krachtig.”

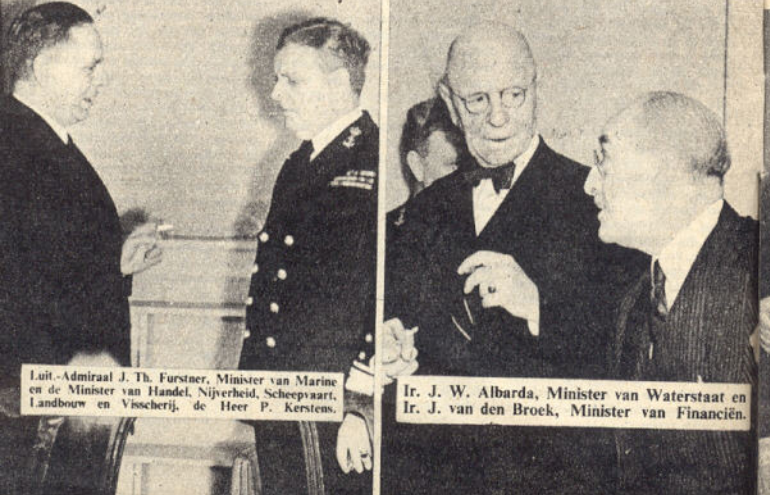
Vice-admiraal Helfrich weidde in het bijzonder uit over de uitstekende samenwerking, die de Nederlanders van de geallieerden ondervinden. Hij schetste ook den tijd vóór het uitbreken van den oorlog in het Oosten, toen de Japanners zich koortsachtig voorbereiden en de Europeesche mogendheden van meening waren, dat in het Westen ook over den toestand in het Oosten beslist zou worden.

Hij gaf een overzicht van hetgeen de Nederlandsche Marine en Luchtmacht deden, toen Japan zijn verdraderlijken aanval begon. Hij schetste den strijd tegen de Japansche convooien en tegen de Japansche luchtmacht, zette uiteen hoe onze Marine Luchtmacht voornamelijk afhankelijk was van Catalina's, uitstekende verkenningsvliegtuigen, doch niet opgewassen tegen de snelle jagers, toen de Japanner eenmaal zijn luchtbases had.

### AFLOOP VAN EEN KABINETSVERGADERING IN LONDEN



### HIER ZIET U EEN AANTAL LEDEN VAN DEN MINISTERRAAD, GEFOTOCRAFEERD NA



Luit.-Admiraal J. Th. Furstner, Minister van Marine en de Minister van Handel, Nijverheid, Scheepvaart, Landbouw en Visserij, de Heer P. Kerstens.

Ir. J. W. Albarda, Minister van Waterstaat en Ir. J. van den Broek, Minister van Financiën.

Minister-President Prof. Mr. P. S. Gerbrandy en de Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, de Heer G. Bolkestein.

Onze zee-macht is door de geleden verliezen tot een derde van haar sterkte verminderd, maar onze lichte kruisers, torpedobootjagers, onderzeeërs, kanonneerboten en torpedobooten aagaan op en onder de zeven zeeën. Deze schepen zijn algeheel Nederlandsch, beheerd door een Nederlandsche Admiraliteit, in uitstekende samenwerking met de Britsche en Amerikaansche opperbevelhebbers.

Vele mannen op de vloot en de koopvaardij zijn Indonesiërs, die als de meest natuurlijke zaak ter wereld, trouw zijn aan Koningin en Rijk.

Bij de na afloop gestelde vragen zeide vice-admiraal Helfrich nog, dat hij van geen enkel geval had gehoord, waarin een Indonesiër gedurende een actie zijn hoofd of zijn geestkracht verloor.

Hij schreef het resultaat van de opleiding der Indonesiërs toe aan het feit, dat zij Nederlandsch leerden en de instructie bij de Marine in één taal plaats vond.

Ten aanzien van de toekomst van den oorlog in de Pacific, zeide vice-admiraal Helfrich, dat het eerst





## China

Jong, maar onvervaard: een Chineesch infanterist



Engelandvaarders brachten ons een verzoek over vanuit bezet gebied, om naast strijdmiddelen in het foto-supplement ook eens afbeeldingen te brengen van de strijders zelf. Aan dit verzoek geven wij hierbij gehoor. Boven Nederland vertoonen zich op het oogenblik nog slechts de geallieerde vliegtuigen; op Nederlandsche bodem ziet men slechts enkele geallieerde krijgsgevangenen; slechts bij de bevrijding zult ge enkele van de types te sien krijgen, welke wij U nu in beeld brengen. De strijders van vele volkeren zullen echter nimmer Nederlandschen bodem betreden; maar wat de strijders van alle Vereenigde Volkeren tezamen doen, is de overwinning voorbereiden, die Uze bevrijding zal betekenen. Daarom bieden wij U dit défilé aan van geallieerde strijders aan en achter de fronten, gerangschikt in de chronologische volgorde, waarin hun staten den strijd aanbonden tegen de overveldiging. Alleen de Yougoslavische guerilla strijders in hun hooge bergnesten bleven onbereikbaar voor onzen fotograaf.



## Tsjechoslowakije

Een Tsjechische sergeant-vlieger schildert op zijn machine: „Veel geluk”



## Polen

De vuurleider van een Poolschen torpedojager



## Zij volgen den witten adelaar

Poolsche infanteristen met hun vaandel

## Het Britsche Gemeenebest



De bevelhebber van een Britschen torpedojager op konvooidienst



Engelsche Tommies marcheeren een stad in Italië binnen



### Voor Indië

Een Britsch-Indische seiner telefoneert een rapport door



### Canada

Een Canadeesche motorordonnans in Italië



Rustig temidden der gevaren: piloten der R.A.F.



Een Britsche vrouw, moeder van 7 kinderen, in een tankfabriek



### Australië

Een Australische boordschutter op weg naar zijn vliegtuig



## FRANKRIJK

De bajonetten scherpgeslepen: Fransche mariniers



Fransche strijders, even onbezorgd als onverschrokken



## NOORWEGEN

Matroos van een Noorschen jager  
het torpedo-contact in de hand



## BELGIE

Belgische infanteristen  
op parade

## GRIEKENLAND

Grieksche valschermspringer  
in het Midden-Oosten



## SOWJET - UNIE

Een der vele  
Russische  
guerillastrijdsters



Een sergeant-tankkanonnier;  
op zijn borst de Orde van  
de Roode Ster



Matroos a/b van een Sowjet-kruiser,  
speurend naar vijandelijke vliegtuigen



Een Russische  
soldaat op voorpost



# VEREENIGDE STATEN VAN AMERIKA



Een strijder der Philippijnen in Amerikaansch verband



Een Amerikaansch majoor - jachtvlieger



Drie soldaten der Amerikaanse lucht-infanterie, op Sicilië geland vanuit glijvliegtuigen



De „Doughboy“: de Amerikaanse soldaat.



## EN ACHTER HEN ALLEN STAAT DE INDUSTRIE

... want een strijder is machteloos zonder zijn wapens; en onze vijanden verliezen den oorlog ook, omdat zij den strijd aanbonden tegen de industrieel machtigste landen: het Britsche Gemeenebest, de Sowjet-Unie, de Vereenigde Staten. De foto toont, hoe een stroom van olie het metaalschraapsel wegspoelt, terwijl een kanonloop wordt uitgeboord. Ver van de fronten smeden miljoenen handen, van mannen en vrouwen, dag en nacht de wapenen waarmee de overwinning bevochten zal worden.

## HET LEVEN IN STRIJDEND RUSLAND

Door den correspondent van de „Times“ en de „New York Times“ in Moskou

**G**EDURENDE de laatste negen maanden heb ik verschillende reizen gemaakt in de gebieden, door de Russen tijdens hun winteroffensief bevrijd. Ik heb gesproken met boeren en priesters, met winkeliers en fabrieksmeisjes, met dokters en soldaten: en zij hebben mij iets geleerd over de wijze, waarop de Russen het leven weer hebben opgebouwd in de oorden, die nu door de Duitschers ontruimd zijn.

Deze bezoeken brachten mij naar plaatsen, die alle in een zeer verschillend stadium van herstel verkeerden. In Stalingrad b.v. hadden de laatste Duitschers pas 48 uur voor onze aankomst de wapens neergelegd. Er hing nog een geur van muffe sigarenrook in den kelder, waar Von Paulus zich had overgegeven; en terwijl wij vol ontzetting door de vernielde stad liepen, kwamen nog voortdurende gedomoraliseerde Deutsche soldaten uit hun schuilkelders te voorschijn, op zoek naar hun overwinnaars.

### Terugkeer tot het normale leven

Maar in Kalinin, dat de Duitschers reeds 16 maanden geleden verlaten hadden, waren de fabrieken, ziekenhuizen en coöperatieve werkplaatsen al weer opgebouwd. De bevolking, bij de bevrijding slechts een twintigste van het normale aantal, bedroeg nu weer drie-vierde van het voor-oorlogse cijfer.

Vyasma, dat achttien maanden onder de bezetting had geleefd, was veertien dagen voor ons bezoek bevrijd. De marktplaats van Mozhaïsk, een van Von Bock's belangrijkste bases tegen Moskou, heeft zijn drukke, bedrijvige leven grotendeels hervonden.

Maar hoewel de Russen hun land bij stukjes en beetjes vrijmaken is het opmerkelijk hoe snel de inwoners, eenmaal van het Deutsche juk bevrijd, onmiddellijk tot hun Sowjet-Russische levenswijze terugkeeren. Op den eersten Zondag, nadat de Duitschers Mozhaïsk verlaten hadden, hield de priester van de stad, die mij vertelde, dat Hitler de Anti-Christ was, een dankdienst in de beschadigde parochie-kerk, waar slechts enkele dagen geleden honderden vrouwen en kinderen een toevlucht hadden gezocht voor de schanddaden der terugtrekkende Duitschers. Overal langs de groote weg, die recht als een pijl van Moskou naar Minsk loopt, gaan de vrouwen en de jeugd, die het voortuittrekkende Roode Leger komen begroeten, onmiddellijk aan den slag met herstelwerkzaamheden, drooglegging en bruggenbouw. De menschen, die langs dezen weg wonen, en nog onder de Deutsche tyrannie leven, hebben aan hun gevoelens van hoop uitdrukking gegeven door hem de „Weg der Bevrijding“ te noemen. Voor hen, die reeds bevrijd waren, was tijdens den winter geen ontbering te groot; de verbindingswegen van het Roode Leger werden opgehouden in storm en vorst door dezelfde menschen, die slechts enkele weken geleden als guerrilla-strijders de zelfde wegen, toen door Duitschers bereiden, vernielden.

Toen in den herfst van 1941 de plaatselijke autoriteiten van Kalinin gedwongen werden de bedreigde stad te verlaten, waken zij slechts tot enkele kilometers achter de frontlijn terug en werkten daar hard aan de plannen voor den wederopbouw van het leven in de stad, die, volgens hun diepste overtuiging, weer heroverd zouden worden. De

burgemeester, een textielarbeider van middelbaren leeftijd, bracht haar raadsleden op een brandspuit naar de brandende stad terug. Enkele uren nadat ze op het voetstuk met de overblijfselen van Lenin's standbeeld de roode vlag had geplaat, gaf de commandant van het bevrijdingsleger de leiding van de stad aan haar over. „Ons werk is gedaan, het U'we begint“, zei hij.

### Wederopbouw

Misschien is de taak voor sommige van deze menschen, die met de wederopbouw belast zijn, lichter, omdat ze er reeds eerder voor hebben gestaan. De fabrieks-directeur, die midden in den winter terugkeerde, vond al zijn niet weggesleepte machines dik onder het ijs. De daken van de werkplaatsen waren ingevallen en de buizen gebarsten; maar hij zette zich vol vertrouwen aan het werk; want, zoo vertelde hij mij, na den burgeroorlog twintig jaar geleden stond hij voor dezelfde problemen. In het plaatselijke ziekenhuis was een vrouwelijke chirurg, die in een jaar tijds het werk weer normaal aan den gang had gekregen, hoewel, toen zij terugkwam, alle instrumenten over de stad waren verspreid, de archieven onder de sneeuw verdwenen, en de meubelen en het linnengoed verbrand. Maar zij had zich er doorheen geslagen, zoo zei zij, omdat zij reeds eens te voren het ziekenhuis had opgebouwd uit bijna niets.

De Sowjet-instellingen hebben in oorlogstijd groote soepelheid getoond. Zij hebben zich aan de toestanden van den totalen oorlog aangepast zonder ingrijpende veranderingen te eischen of hinderlijke vertraging te veroorzaken. In de uitgestrekte gebieden die den vorigen winter door het Roode Leger zijn

bevrijd — zij beslaan een oppervlakte groter dan heel Duitsland — is een gecombineerde burgerlijke en militaire administratie gevormd, die evenveel waarde heeft voor het Leger als voor de plaatselijke bevolkingen. Onder voorzitterschap van den militairen commandant zijn plaatselijke Oorlogsraden ingesteld, waarin alle belangrijke burgerlijke autoriteiten zitting hebben.

**“Alles voor het front”**  
Het gansche gewestelijke leven is ingeschakeld in den oorlogsarbeid, onder den slagzin: „Alles voor het front”. De verbindingen en de bevoorradings van het leger moeten verzekerd worden; de plaatselijke fabrieken maken winterkleden voor de militairen; vliegveiden moeten sneeuwvrij gehouden worden. Maar tevens wijdt het Rode Leger in deze gebieden veel aandacht aan de behoeften van de burgerlijke bevolking. Wanneer een fabriek opdracht krijgt laarzen voor het leger te maken, wordt er voor gezorgd, dat er een overschot is voor burgerlijk gebruik. Paarden, die uit de bosschen hout aansleepen ter herstel van bruggen, zeulen

levens blokken mee, opdat de boeren hun woningen kunnen repareren. Onmiddellijk achter de frontlijn zijn de mannen van het Rode Leger aan het oogsten en houthakken. Zij herstellen boerderijen, putten, scholen, en zelfs kerken.  
Verleden jaar moest ook in Moskou alles, althans voor geruime tijd, ondergeschikt worden gemaakt aan de behoeften van het front; en in Leningrad is dit op het ogenblik nog het geval. Zelfs toen deze beide steden voor de grootste gevaren stonden, was het merkwaardig, hoe normaal het leven zijn gang ging. Ik kwam in December 1941 in Moskou aan, toen de Duitschers nog een eind ten oosten van Moznaisk stonden. Een groot aantal kinderen was geëvacueerd. Vele grote blokken arbeiders-woningen stonden leeg. Verschillende scholen waren tijdens de bombardementen beschadigd.  
Etalages gingen verscholen achter hoopen zandzakken en hout, waar aansprekende aanplakbiljetten waren opgeplakt, en de menschen stonden ze in dichte rijen te bekijken, hoewel het 25 graden vroom. De atmosfeer was vol spanning. Nergens in Rus-

land kon ik ontkomen aan het gevoel, dat het strijdtoneel direct om de hoek lag, maar tijdens deze winterdagen in Moskou werd dit gevoel nog eens zoo sterk.  
Doch ook herinner ik mij de verbazingwekkende kalme in het ziekenhuis, waar vrijwillige verpleegsters de daklozen en de vermiekte kinderen uit de heroverde dorpen verzorgden. En ik herinner mij de menigte voor de de kerkdeuren op Kerstnacht; het kleine flikkerlicht van de kaarsen op het ijs en het gekraak van de vilten laarzen op de sneeuw.

**Leningrad, een uitdaging**  
Hetzelfde geldt voor Leningrad; doch daar vormde het vastberaden besluit van een heldhaftig volk, om zelfs onder de moeilijkste omstandigheden het leven normaal voort te zetten, een uitdaging tegenover den vijand. Nadat hun leerlingen naar veiliger streken waren gebracht verzochten de achtergebleven leeraren van de balletschool de stedelijke autoriteiten om weeskinderen op te mogen leiden; doch zij ontdekten, dat hun eerste les moest zijn de kinderen weer lachen te leeren.

Mijn oude vriend, de horlogemaker schreef een brief uit het belegerde Leningrad, waarin hij zei, dat hij Leningrad niet verlaten wilde, omdat er iets in de lucht was waardoor horloges precies gelijk liepen. En dan de acteurs, die zich door modder en sneeuw naar de frontlijn worstelden, dag in dag uit, om de troepen met hun zang en dans te vermaken. 90.000 kinderen gingen elken dag naar school, hoewel de inkt op hun lessenaars bevroor. Na schooltijd stelden zij een dienst in om berichten over te brengen, en om uit winkels en ziekenhuizen voedsel en geneesmiddelen te bezorgen aan huizen, waar zieken lagen. Dat was het volk van Leningrad tijdens de belegering, die twee winters duurde.

**Russen zijn menschelijk gebleven**  
Een diepse indruk is mij bijgebleven uit de twee jaar oorlog, die ik als toeschouwer in Rusland meemaakte. Het is de wijze, waarop het Russische volk menschelijk is gebleven, ondanks de moeilijke omstandigheden waaronder zij leefden, moeilijker dan de menscheid wellicht ooit heeft doorgemaakt.  
Ik geloof, dat het Russische volk juist door dezen oorlog gemakkelijker begrepen kan worden door ons West-Europeanen. Misschien komt dit, omdat de Russen teruggetast hebben in hun grootse verleden om hun traditionele verdeelden te hervinden; misschien ook, omdat nadenkende Russen, door Duitsland ontgocheld, hun bewondering voor techniek, zieleloze routine en blinde discipline terzijde hebben gesteld en nu eerder geneigd zijn te zoeken naar de duurzamer waarden des levens, welke de West-Europeesche beschaving altijd met trots heeft bevoorrecht. Ieder bezoeker in Rusland wordt getroffen door het idealisme van de Russische jeugd van vandaag, door hun groeiend gevoel van verdrigzaamheid en grootmoedigheid. De liederen, die het Rode Leger in zijn looigraven zingt zijn gevoelig en weemoedig.



Een Russische parachutiste, die in vijandelijk gebied werd neergelaten, is door de Duitschers gevangengenomen. U ziet haar op weg naar de ondervraging. Trotsch en onbevreesd loopt zij tusschen haar nazi-bewakers naar een onbekende bestemming.

Toewijding en idealisme hangen over de mei bloed doordrenkte slagvelden van het Oostelijk Front. Ik heb, met enkele uren tusschenruimte, de Duitse generals gezien, die te Stalingrad gevangengenomen werden en hun overwinnaars; en dat is voldoende om het fundamentele verschil tusschen hen gewaar te worden. Men voelde, dat die arrogante Duitse Junkers met hun opengeperste lippen, slechts een levensdoel hadden: oorlog. Maar de anderen, Rodimtsev, Krylov en Chuikov kon men zich gemakkelijk op een boerderij, in een fabriek of zelfs als onderwijzer op een school voorstellen; kortom als gewone menschelijke wezens.  
De gewapende Russische vrouwen, waarover zooveel legenden zijn ontstaan, zijn over het algemeen even gevoelig gebleven als vroeger. Ludmila Pvalichenko, de guerrillastrijder, van wie men zegt, dat zij 309 Duitschers heeft doodgeschoten, zei

„Ik heb haar groote verlangen is om te trouwen en vier kinderen te hebben. Toen ik kort geleden naar het front reed zag ik, dat de weg uitsluitend door vrouwen werd bewaakt. Zij droegen geweren en revolvers, en de hooge, krijgshaftige zwarte laarzen, die bij hun uniform hooren. Maar ik zag ook, dat bijna allen een takje serringen droegen in den riem boven den revolverholster. Degenen, die geen dienst hoefden te doen vlochten bloemenkransen voor elkaar.  
Het Rusland van vandaag is inderdaad een gewapend kamp, bewoond door een gewapend volk, dat rustig blijft onder zijn diepe leed; een volk tegelijk, dat diep-menschelijk is volgens de betekenis, welke wij in West Europa aan dit woord hechten. Het is zoals Ehrenburg, een der meest vooranstaande Sovjet-schrijvers zegt: „Wij vechten als humanisten. Wij haten de Duitschers, omdat wij het leven liefhebben”.

Een arbeider uit Leningrad bezoekt het Rode Leger aan het front en ziet de tanks die zij zelf hielp maken.



## DE GRONDSLAGEN VAN HET DUITSCHE IMPERIALISME

Door René Avard, Politiek medewerker van La France Libre



### 1918—1947 De geschiedenis

herhaalt zich . . . . .

**I**EDEREEN beseft heden wat de overwinning van het Hitleriaanse imperialisme betekend zou hebben: de combinatie van plundering en despotisme, van willekeur en economische uitzuiging, van ijskoude berekening in de middelen om de onderworpen bevolkingen te breken en uit te roeien en van delirerende romantiek in de onbegrensde veroveringsplannen. Na de vorige oorlog heeft men spoedig vergeeten wat de „Pax germanica” betekend zou hebben; dit keer hebben de volkeren te veel geleden om te kunnen vergeeten.  
De buitensporigheid der gruwelen, door de Hitler-tyranie in heel

Europa begaan, bemoeit zelfs de overweging, voor het ogenblik tenminste, wie de verantwoordelijkheid voor deze gruwelen draagt, en hoe deze verantwoordelijkheid verdeeld moet worden tusschen het Duitse volk en de Duitse heerschers, tusschen de regerende klassen en de groote massa. Men is geneigd het antwoord op deze vragen over te laten aan hen die onder de Duitse laars hebben geleefd, en die aan hun lijden de bevoegdheid ontleenen om recht te mogen spreken.  
Maar als men zich bezint op de taak die den Vereingden Volkeren wacht, een taak, die ook de regeling van hun verhouding tot Duitschland

omvatten zal, dan wordt het duidelijk dat het niet voldoende is de feiten te constateeren, en zich door gevoels te laten meeslepen. Een paar onderdelen van deze taak liggen voor de hand: bestraffing der hoofdschuldigen, en achterhaling van het grootst mogelijke deel der weggesleepte buit. Het moet namelijk worden voorkomen, dat, als opperste onrechtvaardigheid, de vertrapte volkeren zwakker en berooider uit de worsteling te voorschijn zouden komen dan het land, dat hen aanviel. Maar daarnaast is de allererste noodzaak een herhaling van deze catastrofe te voorkomen. Over de middelen daartoe kan men het pas eens wor-

den, wanneer men eerst de oorzaken der catastrofe heeft vastgesteld.  
Dan doen zich dadelijk de volgende vragen voor: Is het Duitse imperialisme in den grond een economisch of een politiek verschijnsel? Wordt het veroorzaakt door economische moeilijkheden of door een bepaalde levensleer en geestesgesteldheid, of door de politieke situatie, waarin het Duitse volk zich bevindt? Is het Duitse imperialisme een grondtrek van het geheele volk of kenmerkt het alleen maar een bepaalde klasse der bevolking? Is het Duitse imperialisme typisch voor een bepaalde historische fase, of voor het tegenwoordige conflict.

aanwezig in de Duitse maatschappij? Wij willen trachten deze vragen gedeeltelijk te beantwoorden.  
**Economische moeilijkheden en machtsbegeerte.**  
Indien men het Duitse imperialisme zuiver economisch zou willen uitleggen, dan kan men een aantal onweerlegbare en tekenende feiten naar voren brengen: enorme industriële productiviteit; noodzaak tot het invoeren van groote hoeveelheden grondstoffen; noodzaak dus om industriële producten uit te voeren; en vandaar de neiging, voor een niet-koloniaal land als Duitschland, om zich te verzekeren van

grondstoffen en of afzetgebieden door middel van een politieke en militaire overheersching. Zelfs zal men dit vraagstuk kunnen beschouwen in het licht van de economische theorie die Lenin heeft opgesteld voor het imperialisme als algemeen verschijnsel.  
Volgens Lenin treedt het imperialisme noodzakelijkerwijze op in de historische fase waarin de samenballing van voortbrenging en kapitaal zoo ver is voortschreden dat het economisch leven geheel door monopolies beheerscht wordt. Waar echter de geheele wereld reeds verdeeld is, zoodat er geen onbekende gebieden meer te veroveren vallen,





